

VG HELG

DA HJERNESLAGET RAMMET ANE (44)

VG

Nr. 110
Lørdag
24. april
2010
Uke 16
Kr. 17,00

80 SIDER
EKSTRA MAGASIN

**PRINSESSEN PÅ
BYEN I GÅR:**

Foto: AFTONBLADET

**- HUN
ER
STERK**

● VENNENE OM MADDE
- SIDE 8

Endelig en god tannlege-nyhet!

**Fikser hull
med lakk**

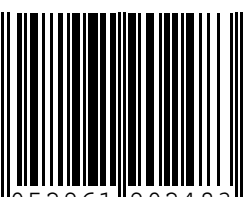

UTEN

ÅBORRE

Foto: KØBENHAVNS UNIVERSITET

7 052961 902483

● SIDE 16 og 17

BORRT

med boret

Av STEINAR Q. ANDERSEN

Gladmelding: Tannlegeboret får stadig mindre å gjøre. Snart er det kanskje borrrrrrrte, fordi hullene kan lakkreses i stedet.

Til tross for stadig bedre tannhelse er det mange som sleper seg til tannlegen i frykt for tannlegeboret. Nå mener imidlertid danske forskere at lakkering av tennene langt på vei kan erstatte tradisjonell boring og fylling.

- Hos personer under 18 år er 75 prosent av hullene på tyggeflaten, og det er her vi kan bruke lakk i stedet for fylling. For resten av hullene er det foreløpig for vanskelig å komme til med

LAKKERT: Selv to år etter behandling kan man ikke se med det blotte øye at tannen er lakkert. Foto: KØBENHAVNS UNIVERSITET

målet er at de fleste hull skal kunne behandles på denne måten.

Barn og unge

I undersøkelsen deltok 518 barn og unge mellom 6 og 17 år som hadde et hull hvor det tradisjonelt ville ha blitt boret og lagt inn fylling. En tredel av deltagerne fikk fylling, mens to tredeler fikk lakkering.

- Etter to år har 90 prosent av lakkeringene holdt seg så godt at de slipper ny behandling. Hvis det går hull på lakkene, kan karies og bakterier komme seg ned i hullet, men det ser ikke ut til å være noe stort problem, sier Qvist til VG.

Lakkering erstatter fyllinger

Lakkeringen foregår med plasten Bis-GMA, som også brukes til moderne fyllinger.

- Lakkering hindrer at karies og bakterier går ned i emaljen. Hullet er der fortsatt, men det passiviseres slik at det ikke kan utvikle seg videre, sier Qvist.

Bedre tenner

Noen ganger vil nervene bygge opp mineraler slik at tannen repareres innenfra, men oftest vil hullet forbli der - uten å skape problemer.

Og det blir enda bedre: Metoden tar nemlig bedre vare på tennene dine.

- Fyllinger varer ikke evig, og hver gang vi bytter dem svekker vi tennene. Lakkering er mer skånsomt, sier Qvist som tror spesielt barn og unge kan dra nytte av metoden.

- Når vi blir eldre får vi færre hull på tyggeflatene og flere hull mellom tennene. Det er derfor fortsatt viktig at man har en god tannhygiene.

Tannlegene har kjent til lakkering i mange år, men nå kan man bruke metoden på langt større hull enn tidligere.

- De aller minste hullene kan fluorbehandles, de som er større kan behandles med lakkering, mens de største fortsatt må bores og fylles, sier Qvist.

E-post: steinar.andersen@vg.no

Fant gull

Han fikk hakeslipp ved kjøkkenbordet, 92-årige Ingemar Pehrsson fra Katrineholm i Sverige. Da han skulle innta sin dessert klirret det en glinsende gulltann på tallerkenen blant de hermetiserte kirsebærene.

- Det er mye man skal være med på, sier Pehrsson til lokalavisen Katrineholms-Kuriren. Han vil beholde gulltannen, men vil forlange en ny boks med hermetiske kirsebær som plaster på såret.

TANNLEGE: Vibeke Qvist ved Københavns .

BORER FØR FYLING: Klinikksjef Anne-Mette Winther-Larsen ved Tannklinikken Majorstua kan konsipasient.

- Psykologi

– Det handler mer om psykologi en behandlingsmetoder,

Sier tannlege Anne-Mette Winther-Larsen, klinikkjef ved Tannklinikken Majorstua. Mens VG er innom finner hun to hull hos pasienten i tannlegestolen.

– Ett av dem er på tyggeflaten og kunne derfor ha vært aktuelt for den nye metoden, men det tar nok en god stund før lakking blir vanlig. Først må metoden vise til gode resultater over tid, sier Winther-Larsen før hun setter bedøvelse.

– Jeg jobber mye med små barn og tror riktig tilnærming til pasienten spiller en større rolle enn hvorvidt man borer eller lakkerer. Positive opplevelser som liten vil påvirke hvor redd man eventuelt blir senere. Hvis lakking kan bidra til dette, så er det absolutt interessant, sier Winther-Larsen.

I Norge brukes det kun hvite fyllinger siden amalgam ikke lenger er lov å bruke. De fyllingsmaterialer som i hovedsak benyttes ved vanlige behandlinger er plasttyper som kalles kompositter. I melketenner hos mindre barn benyttes ofte et litt annet plastmateriale som heter glassionomer.

Færre hull

Barn og unge har stadig færre hull i tennene, en tendens som har vart de siste 25 årene. I 2008 var det gjennomsnittlig 1,4 tenner med hull hos 12-åringene, mens gjennomsnittet var 4,7 for 18-åringene. Det er store regionale forskjeller på tannhelsen. 18-åringene i Oslo har færrest hull med 3,8, mens Finnmark har flest med 6,4, viser tall fra Statistisk sentralbyrå. Den stadig bedre tannhelsen er mest sannsynlig et resultat av mer bruk av fluor, og opptrapping av det forebyggende arbeidet i tannhelsetjenesten.

- Positivt

– Jeg ser veldig positivt på at det forskes på dette, sier professor Nina J. Wang ved Det odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo.

Hun tror imidlertid ikke metoden vil få folk til å gå oftere til tannlegen i troen på et smertefritt besøk.

– Generelt er det hensiktsmessig med behandlingsmetoder som gir mindre smerte, men det store flertallet går til tannlege uansett. Det er en gruppe som faller fra en stund etter at de er ute av den offentlige tannhelsetjenesten, men dette skyldes nok i like stor grad økonomiske forhold, at de er under utdanning, flytter eller ikke blir automatisk innkalt til tannlegen, sier Wang.

Hun fikk migrene – snakket «kinesisk»

Av JAN OVIND

35 år gamle Sarah Colwill fra Plymouth i England begynte å snakke med kinesisk aksent etter et kraftig migreneanfall.

Det er nyhetsbyrået AFP som rapporterer om kvinnen som har forundret sine omgivelser – og hele Storbritannia – etter å ha begynt å prate med distinkt kinesisk tonefall. Ifølge AFP har Colwill pådratt seg FAS – Foreign Accent Syndrome.

– Jeg flyttet til Plymouth da jeg var 18 måneder gammel, og har alltid pratet med lokal dialekt. Men etter å ha blitt hentet av ambulanse etter et migreneanfall i forrige måned, fikk jeg høre at jeg pratet engelsk som en kineser, sier Sarah.

De første ukene var det

morsomt, men Sarah synes nå det er nedslående og frustrerende å kontinuerlig bli oppfattet som kineser.

– Jeg snakket med stedatteren min på telefon fra sykehuset, og hun gjenkjente meg ikke. Hun sa at jeg lød som en kineser, sier vår venninne – som aldri har vært i Kina.

Nå går hun til intensiv behandling hos logoped.

Migreneekspert og overlege Knut Hagen ved St. Olavs Hospital er ikke kjent med FAS, men sier at man kan få problemer med språket etter et migreneanfall med aura.

Et migreneanfall kan også utløse et hjerneinfarkt

– Hvis man snakker utydelig, kan det få andre til å oppfatte det som f.eks. kinesisk aksent. Det er nok ikke umulig, sier Hagen.

E-post: Jan.ovind@vg.no

RIDDERE: Deltagere i London Maraton viser frem sine flotte middelalderkostymer. Løpet er i morgen. Foto: AFP

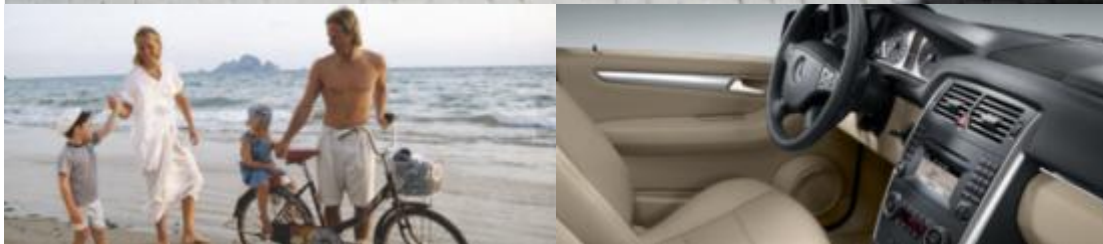
GRØNN AUKSJON: Maskoten "The Target Dog" tar imot deltagerne på torsdagens "Grønne Auksjon" hos Christie's i New York. Foto: AFP

KONSERT HERR NILSEN LØRDAG 24. APRIL

TORE HANSEN
FRA UNIT FIVE
FROM GOKK WITH LOVE 2010

med Frank Hammersland (PogoPops), Rune Berg (The Margarets) og Bjarte Jørgensen (12 Volt)

Unn deg litt familieluksus

NYHET: Kampanjemodell B 160 Executive

Utstyr (utvalg):	• Ratt og girspak i skinn	• Klimaanlegg THERMATIC
• 16" lettmetallfelger	• Setekomfortpakke	• Inntil 2245 liters lastevolum
• Multifunksjonsratt	• Bakkestartassistent	• ECO start-stopp funksjon
• Bluetooth handsfree	• Krom eksteriorpakke	

Kun **269.900,-** inkl. Kundefordel
kr lev. kr 27.875,-

Finn din forhandler og bestill prøvekjøring på www.mercedes-benz.no/b-klasse

Forbruk blandet kjøring: 0,52 - 0,82 l/mil. CO2-utslipp: 137-197 g/km. Bildene kan avvike fra tilbudte modeller. Importør: Bertel O. Steen AS.

tatere to hull som må bores hos sin
Foto: MATTIS SANDBLAD.